PSİKOLOJİ · 3. ÜNİTE

Nasıl Öğreniriz? · Kavram Kartları

Ad Soyad: .....
Sınıf / No: .....

Öğrenme

Yaşantılar yoluyla bireyde kalıcı izli davranış değişiklikleri meydana getirme sürecidir.

Örnek: Kulaç atmayı öğrenen birinin yıllar sonra da yüzebilmesi

Hazır bulunuşluk

Bireyin öğrenme için gerekli fiziksel, zihinsel ve duygusal olgunluğa sahip olma durumudur; gereken ön bilgiyi edinmiş olmak da buna dahildir.

Örnek: Nota bilmeyen birine ilk derste karmaşık bir beste çaldırılamaz.

Biliş

Dikkat, algı, bellek, düşünme ve problem çözme gibi zihinsel süreçlerin bütünüdür.

Örnek: Bir bulmacada ipuçlarını birleştirip cevabı bulmak

Olgunlaşma

Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için bireyin gerekli bedensel ve bilişsel olgunluğa ulaşmasıdır; genellikle yaşla birlikte ilerleyen doğal bir biyolojik gelişim sürecidir.

Örnek: Kasları ve dengesi gelişmeden bir bebeğin yürüyememesi

Dikkat

Kişinin ilgisini belirli bir konuya yönelterek gereksiz uyarıcılardan uzaklaşabilme becerisidir.

Örnek: Kalabalık bir kafede yalnız arkadaşının sesine odaklanmak

Yerkes-Dodson yasası

Çok düşük ya da çok yüksek uyarılmışlık düzeylerinin öğrenmeyi zorlaştırdığını, orta düzey uyarılmışlığın en uygun öğrenme koşullarını sağladığını söyleyen yasadır.

Örnek: Hafif heyecanlı bir sunum en iyisini verir; ilgisizlik de panik de performansı düşürür.

felsefesinifi.com

Nasıl Öğreniriz? · Kavram Kartları

Transfer

Önceden öğrenilen bilgi ve becerilerin sonradan öğrenilenleri etkilemesidir.

Örnek: Pozitif: mandolin çalan birinin bağlamaya kolay geçmesi · Negatif: eski bir dilin kurallarını yeni dile uygulayıp hata yapmak

Anlamsal çağrışım

Öğrenilecek bilginin zihinde önceden var olan bilgi, kavram ya da deneyimlerle anlamlı bağlantılar kurularak örgütlenmesi sürecidir.

Örnek: Yeni öğrendiği bir tarihi kendi doğum yılına benzeterek akılda tutmak

Aralıklı öğrenme

Öğrenme materyalinin zamana yayılarak, aralar verilen kısa ve düzenli çalışma sürelerinde öğrenilmesidir.

Örnek: Kelime listesini bir hafta boyunca her gün 15 dakika çalışmak (toplu öğrenmede liste tek oturumda çalışılır)

Parçalara bölerek öğrenme

Öğrenilecek malzemenin küçük ve anlamlı parçalara ayrılarak öğrenilmesidir.

Örnek: Uzun bir şiiri dörtlük dörtlük ezberlemek

Geri bildirim

Bireyin öğrenme sonucunu bilmesi, ne kadar öğrendiği konusunda bilgilendirilmesidir.

Örnek: Deneme sınavından sonra yanlışları işaretlenmiş kâğıdı görmek

Davranışçı yaklaşım

Öğrenmeyi yalnızca gözlemlenebilir davranışlardaki kalıcı değişiklikler üzerinden tanımlayan, bilişsel süreçleri açıklama kapsamına almayan öğrenme yaklaşımıdır.

İlgili düşünür: Pavlov, Thorndike, Skinner

felsefesinifi.com

PSİKOLOJİ · 3. ÜNİTE

Nasıl Öğreniriz? · Kavram Kartları

Klasik koşullanma

Organizmada başlangıçta tepki yaratmayan bir uyarıcının belirli bir anlam taşıyan başka bir uyarıcıyla eşleştiğinde tepki oluşturma gücü kazanmasıdır.

İlgili düşünür: Pavlov

Örnek: Mikrodalganın "bip" sesini duyunca kedinin mama kabına koşması

Koşulsuz uyarıcı

Doğuştan gelen ve organizmada bir öğrenme süreci olmaksızın koşulsuz tepkiyi ortaya çıkaran uyarıcıdır.

İlgili düşünür: Pavlov

Örnek: Gözü kamaştıran parlak ışık (öğrenmeden göz kısmaya yol açar)

Koşullu uyarıcı

Başlangıçta tepki oluşturmazken koşulsuz uyarıcıyla eşleştirildikten sonra organizmada belirli bir tepki oluşturan uyarıcıdır.

İlgili düşünür: Pavlov

Örnek: Acıyla eşleştiği için tek başına gerginlik yaratan diş matkabının sesi

Sönme

Koşullu tepkinin, koşulsuz uyarıcı verilmeden tekrarlanması durumunda zamanla zayıflayıp ortadan kalkmasıdır.

İlgili düşünür: Pavlov

Örnek: Matkap sesi uzun süre acı olmadan duyulunca gerginliğin kaybolması

Genelleme

Organizmanın koşullu uyarıcıya benzeyen uyarıcılara da koşullu tepki vermesidir.

İlgili düşünür: Pavlov

Örnek: Matkaba benzeyen bir tornavida sesinde de gerilmek

Ayırt etme

Organizmanın birçok benzer uyarıcı arasından yalnızca koşulsuz uyarıcıyla birlikte sunulana tepki vermeyi öğrenmesidir.

İlgili düşünür: Pavlov

Örnek: Yalnız hekimin matkabında gerilip tıraş makinesinin sesinde gerilmemek

felsefesinifi.com

Nasıl Öğreniriz? · Kavram Kartları

Edimsel koşullanma

Organizmanın belirli olumlu sonuçlara ulaşmak ya da olumsuz durumlardan kaçınmak amacıyla bazı davranışları sergilemesi ya da bu davranışlardan kaçınması sürecidir.

İlgili düşünür: Skinner

Örnek: Davranış, sonucuna göre şekillenir.

Olumlu pekiştireç

İstenen davranışın görülme sıklığını artıran ve organizma tarafından hoş karşılanan uyarıcıdır.

İlgili düşünür: Skinner

Örnek: Odasını toplayan çocuğa sevdiği yemeğin yapılması

Olumsuz pekiştireç

Organizma uygun bir tepki verdiğinde hoşa gitmeyen bir uyarıcının ortamdan kaldırılmasıdır; bu davranışın tekrarlanma olasılığını artırır.

İlgili düşünür: Skinner

Örnek: Güneş gözlüğü takınca gözünü alan ışıktan kurtulup hep gözlük takmak

Ceza

İstenmeyen bir davranışın tekrarlanma olasılığını azaltmak için organizmayı hoşa gitmeyen bir uyarıcıya maruz bırakmak ya da hoşa giden bir uyarıcıdan mahrum etmektir.

İlgili düşünür: Skinner

Örnek: Kurala uymayan oyuncunun bir maç kadro dışı bırakılması

Deneme-yanılma yoluyla öğrenme

Organizmanın rastgele denemeler sonucunda doğru tepkiyi bulması ve denemeler tekrarlandıkça bu tepkiyi giderek daha hızlı göstermesidir; Thorndike'ın bilmece kutusuna koyduğu kedi bu yolla öğrenmiştir.

İlgili düşünür: Thorndike

Örnek: Bilinmeyen bir kilidi anahtarları tek tek deneyerek açmak; sonraki seferlerde doğru anahtarı hemen bulmak

Sosyal-bilişsel yaklaşım

Albert Bandura'nın, öğrenmenin yalnızca gözlemlenebilir davranışlarla ya da çevresel uyarıcılarla açıklanamayacağını, bireyin düşünceleri, davranışları ve çevresinin birbirine bağlı olarak şekillendiğini savunan öğrenme kuramıdır.

İlgili düşünür: Bandura

felsefesinifi.com

Nasıl Öğreniriz? · Kavram Kartları

Model alma

Gözlem yoluyla öğrenme de denir; bireyin bir başkasının davranışlarını ve bu davranışların sonuçlarını izleyerek yeni bilgi ve beceriler kazanmasıdır.

İlgili düşünür: Bandura

Örnek: Usta bir aşçıyı izleyip soğanı onun gibi doğramak

Öz yeterlik

Bandura'ya göre bireyin başarılı olma ya da bir görevi tamamlama yeteneğine olan inancıdır.

İlgili düşünür: Bandura

Örnek: "Bu problemi çözebilirim." diyen öğrencinin daha uzun çabalaması

Dolaylı pekiştirme

Bireyin bir davranışın olumlu ve olumsuz sonuçlarını gözlemleyerek o davranışı sergileme ya da sergilememe yönünde karar vermesidir.

İlgili düşünür: Bandura

Örnek: Arkadaşının gürültü yaptığı için uyarıldığını görüp sessiz kalmak

Bilişsel yaklaşım

Öğrenmenin içsel düşünme, problem çözme ve bilgi işleme gibi süreçlerle şekillendiğini, bilginin aktif biçimde işlenip anlamlandırıldığını savunan öğrenme yaklaşımıdır.

İlgili düşünür: Köhler, Tolman, Honzik

Gizil öğrenme

Örtük öğrenme de denir; organizmanın çevresiyle etkileşimi sırasında farkında olmadan bilgi edindiği ve bu bilginin uygun bir uyarıcı ya da koşul oluşana kadar davranışa dönüşmediği öğrenme biçimidir.

İlgili düşünür: Tolman, Honzik

Örnek: Market rafındaki fiyat etiketlerine hiç dikkat etmediğini düşünen birinin, bir ödev için sorulunca ekmeğin fiyatını hemen söyleyebilmesi

Bilişsel harita

Organizmanın çevresi hakkında zihninde oluşturduğu ve yön bulma ya da karar verme gibi durumlarda kullandığı haritadır.

İlgili düşünür: Tolman

Örnek: Kapalı bir yol yüzünden başka sokaklardan dolaşarak evine ulaşmak

felsefesinifi.com

Nasıl Öğreniriz? · Kavram Kartları

Kavrayarak öğrenme

Organizmanın problem çözme sürecinde ani bir farkındalık ve içgörüyle çözüme ulaşmasıdır.

İlgili düşünür: Köhler

Örnek: Bir zekâ oyununda çözümün birden aydınlanması

Duygusal bulaşma

Başkalarının duygularına ilişkin görsel ya da işitsel ipuçlarının bireyde otomatik ve benzer tepkileri tetiklemesidir.

İlgili düşünür: Kramer, Guillory, Hancock

Örnek: Bir taziyede çevresindekilerin hüznünü görünce kendisinin de hüzünlenmesi

Makine öğrenmesi

Bilgisayar sistemlerinin verileri sayısal değerlere dönüştürüp matematiksel hesaplamalar ve mantıksal çıkarımlarla örüntüler bulduğu, bunlardan sınıflandırma, tahmin ya da tanıma sonuçları ürettiği öğrenme biçimidir.

Örnek: Bir harita uygulamasının geçmiş trafik verilerinden varış süresini tahmin etmesi

Denetimli öğrenme

Makineye doğru cevapları önceden belli olan örneklerin verildiği, makinenin bu örneklerden öğrenip yeni verileri tahmin etmeye çalıştığı yöntemdir.

Örnek: "Olgun" ve "çürük" diye etiketlenmiş binlerce meyve fotoğrafıyla eğitilen ayıklama makinesinin yeni gelen domatesi ayırması

Denetimsiz öğrenme

Makineye doğru cevaplar olmadan yalnızca verilerin verildiği, makinenin verileri kendi başına gruplayarak örüntü bulmaya çalıştığı yöntemdir.

Örnek: Bir mağazanın müşteri verilerini, etiket olmadan benzer alışveriş alışkanlıklarına göre gruplaması

Pekiştirmeli öğrenme

Makinenin ödül ve ceza mekanizmasıyla eğitildiği, doğru adımların ödüllendirilip yanlış adımların cezalandırıldığı ve makinenin zamanla en uygun stratejiyi geliştirdiği yöntemdir.

Örnek: Satranç programının kazandıran hamleleri ödülle güçlendirmesi

felsefesinifi.com